

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΛΟΥΠΑ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 21268/16)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

20 Ιουνίου 2019

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Λούπα κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό Τμήμα, αποτελούμενο από τους εξής:

Ksenija Turković, *πρόεδρος*,

Krzysztof Wojtyczek,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, *δικαστές*,

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 21 Μαΐου 2019,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 21268/16) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, μία υπήκοος της οποίας, η κ. Αικατερίνη Λούπα («η προσφεύγουσα») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 7 Απριλίου 2016 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από τον καθηγητή κ. Σ. Φλογαΐτη και τον κ. Ι. Κτιστάκη, δικηγόρους του Συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον εντεταλμένο του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η προσφεύγουσα επικαλείται μία παραβίαση του δικαιώματός της για δίκαιη δίκη το οποίο κατοχυρώνεται από το άρθρο 6 της Σύμβασης.

4. Στις 15 Μαΐου 2018, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1959 και είναι κάτοικος Αθηνών.

6. Είναι διπλωματική υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών, με τον βαθμό του πληρεξουσίου Υπουργού Α.

7. Στις 17 Αυγούστου 2007, το Εργατικό Δικαστήριο της Γενεύης καταδίκασε από κοινού την προσφεύγουσα και την Ελληνική Δημοκρατία να καταβάλουν στην Ν.Ρ., οικιακή βοηθό από τις Φιλιππίνες, η οποία είχε εργαστεί από τον Οκτώβριο 2001 μέχρι τον Δεκέμβριο 2005 στην κατοικία της προσφεύγουσας που ήταν την εποχή εκείνη Γενική Πρόξενος της Ελλάδας στην Γενεύη, ένα ποσό 181.845 ελβετικών φράγκων (με τόκο προς 5% ετησίως από τις 28 Μαρτίου 2006). Το ποσό αυτό αντιστοιχούσε σε έναν επανυπολογισμό των αποδοχών της Ν.Ρ., καθώς και σε αποζημιώσεις για υπερωρίες και για εργασία κατά την διάρκεια των αργιών.

8. Ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης τόσο η Ελληνική Δημοκρατία όσο και η προσφεύγουσα προέβαλαν την ένσταση της ετεροδικίας τους. Το δικαστήριο απέρριψε την ένσταση αυτή για τους ακόλουθους λόγους:

«Εν προκειμένω, από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης προκύπτει ότι η ενάγουσα ανέλαβε κατά κύριο λόγο τα καθήκοντα της οικιακής βοηθού αναλαμβάνοντας τον καθαρισμό των ιδιωτικών διαμερισμάτων του γενικού προξένου, καθώς και, από το έτος 2003, για ορισμένες ώρες την εβδομάδα, των γραφείων της Πρεσβείας. Επιπλέον, ο περισσότερος από χαμηλός μισθός που καταβαλλόταν στην ενάγουσα είναι μία πρόσθετη ένδειξη της εξαρτημένης φύσης της δραστηριότητάς της.

Επιβάλλεται συνεπώς η διαπίστωση ότι, αποφασίζοντας να προσλάβει την ενάγουσα, η Ελληνική Δημοκρατία ενήργησε *de jure gestionis* (ως ιδιώτης), όπως θα μπορούσε να ενεργήσει ένας ιδιώτης. Το εναγόμενο Κράτος δεν μπορεί συνεπώς να επικαλεστεί βασίμως την ετεροδικία του για τις διαφορές οι οποίες γεννήθηκαν από την εκτέλεση της σύμβασης αυτής.

Το ίδιο ισχύει για [την προσφεύγουσα]. Είναι αλήθεια ότι αυτή δεν έπραξε κάτι διαφορετικό από το να συνεχίσει τις προηγούμενες συμβατικές σχέσεις τις οποίες είχε με την ιδιωτική υπηρεσία της κατά την άφιξή της στην Ελβετία. Δεν μπορεί ως εκ τούτου να γίνει δεκτό ότι ο πρόξενος ενήργησε ρητώς ή σιωπηρώς ως υπάλληλος του Κράτους αποστολής. (...)»

9. Όσον αφορά το ζήτημα της νομιμοποίησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της προσφεύγουσας, το δικαστήριο έκρινε τα ακόλουθα:

«Εν προκειμένω, αν και δεν υπάρχει αμφιβολία ενόψει των προσκομισθέντων επισήμων εγγράφων ότι η Ελληνική Δημοκρατία ήταν πράγματι ο εργοδότης της ενάγουσας, από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης προκύπτει επίσης ότι [η προσφεύγουσα] ήταν η δικαιούχος των παροχών της υπαλλήλου

προς την οποία αυτή έδινε οδηγίες. Η ενάγουσα παρείχε προσωπική εργασία τόσο στην Ελληνική Δημοκρατία όσο και [στην προσφεύγουσα]. Εργάστηκε τόσο στους χώρους του Προξενείου όσο και στην ιδιωτική κατοικία της προξένου, κάνοντας τις δουλειές του σπιτιού και απασχολούμενη με τον γιο της. Αμειβόταν για τον χρόνο που διέθετε στους εργοδότες της. Διέμενε στην κατοικία της προξένου και δεν μπορούσε να διαθέσει τις ημέρες της όπως επιθυμούσε. Τελούσε σε μία σχέση υφισταμένου τόσο με την πρόξeno, όταν εργαζόταν στην κατοικία της, όσο και με την Ελληνική Δημοκρατία, όταν καθάριζε τους χώρους του Προξενείου. Είναι γεγονός ότι ο μισθός που εισέπραττε καταβαλλόταν στην πραγματικότητα από την Ελληνική Δημοκρατία αποκλειστικά, αλλά αυτό υπαγόταν πρώτα από όλα στην γενική πρόξeno, στα προνόμιά της, καθώς και στην εσωτερική οργάνωση του εναγομένου Κράτους. (...)»

10. Στις 20 Σεπτεμβρίου 2007, η Ελληνική Δημοκρατία και η προσφεύγουσα άσκησαν έφεση κατά της απόφασης της 17 Αυγούστου 2007 ενώπιον του Εφετείου του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης. Με την από 5 Φεβρουαρίου 2008 απόφασή του, ο Πρόεδρος του Εφετείου κήρυξε την έφεση απαράδεκτη, για τον λόγο ότι το παράβολο του προσδιορισμού είχε καταβληθεί εκπρόθεσμα. Η Ελληνική Δημοκρατία και η προσφεύγουσα άσκησαν αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου. Ισχυρίστηκαν ότι η απόφαση για το απαράδεκτο ήταν αυθαίρετη και αποτέλεσμα υπερβολικής τυπολατρίας. Με την από 14 Μαΐου 2008 απόφασή του, το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση.

11. Με την από 27 Ιουνίου 2008 διαταγή του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών, ο γενικός επιθεωρητής του Υπουργείου διεξήγαγε μία ένορκη διοικητική εξέταση προκειμένου να διαπιστωθεί το μερίδιο ευθύνης της προσφεύγοντας, η επαγγελματική συμπεριφορά της τελευταίας καθώς και η πραγματική σχέση εργασίας μεταξύ της N.P. αφ' ενός και του Ελληνικού Δημοσίου και της προσφεύγουσας αφ' ετέρου.

12. Αφού εξέτασε πολλούς μάρτυρες, διπλωμάτες και άλλους υπαλλήλους που υπηρετούσαν στην Γενεύη, και μελέτησε την δικογραφία της υπόθεσης ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης, ο επιθεωρητής διαπίστωσε τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Πριν να μεταβεί στην Γενεύη, η N.P. ήταν η οικιακή βοηθός της προσφεύγουσας στην Αθήνα και είχε δεχθεί να την συνοδεύσει στην Γενεύη έναντι μηνιαίων αποδοχών 800 ελβετικών φράγκων. Κατά τα λοιπά η N.P. θα

σιτιζόταν και θα στεγαζόταν στην προξενική κατοικία. Στις 25 Μαΐου 2001, η προσφεύγουσα ζήτησε από τις ελβετικές αρχές μέσω της ελληνικής Πρεσβείας στην Βέρνη να χορηγήσει στην N.P. μία άδεια παραμονής «ως οικιακής βοηθού στην κατοικία της κυρίας Αικατερίνης Λούπα». Στην βάση της σχετικής ελβετικής νομοθεσίας, οι ελβετικές αρχές αρνήθηκαν να χορηγήσουν την άδεια παραμονής, αφ' ενός διότι η N.P. ήταν έγγαμη (και σύμφωνα με την ελβετική νομοθεσία οι άδειες παραμονής για τους(ις) οικιακούς(ές) βοηθούς χορηγούνταν μόνον σε άγαμους(ες)) και, αφ' ετέρου διότι μία άλλη οικιακή βοηθός εργαζόταν ήδη στην προξενική κατοικία. Στις 14 Ιουνίου 2001, η προσφεύγουσα επανέλαβε το αίτημά της προς τις ελβετικές αρχές. Στις 4 Σεπτεμβρίου 2001, η Ελβετική Ομοσπονδία χορήγησε στην N.P. μία κάρτα νόμιμης παραμονής με ισχύ μέχρι τις 4 Σεπτεμβρίου 2003, η οποία παρατάθηκε στην συνέχεια μέχρι τις 17 Ιουλίου 2005. Εν τούτοις, στις 11 Δεκεμβρίου 2005, η N.P. ενημέρωσε την προσφεύγουσα σχετικά με την πρόθεσή της να παύσει να εργάζεται στην υπηρεσία της και να εγκαταλείψει την κατοικία, στο μέτρο και για όσο χρόνο δεν θα αμειβόταν ορθά, λαμβανομένου υπόψη του ελάχιστου νόμιμου μισθού που ίσχυε στην Ελβετία. Στις 28 Μαρτίου 2006, η N.P. κατέθεσε ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης μία αγωγή κατά της προσφεύγουσας και του Ελληνικού Δημοσίου. Κατέθεσε επίσης μήνυση κατά της προσφεύγουσας για την μη πληρωμή των ασφαλιστικών εισφορών. Το Εργατικό Δικαστήριο της Γενεύης έκρινε ότι η προσφεύγουσα είχε διατηρήσει στην πραγματικότητα την εργασιακή σχέση την οποία είχε συνάψει με την N.P. πριν να έλθει στην Ελβετία και έτσι έκανε δεκτή την αγωγή της N.P.

13. Στις παρατηρήσεις της ενώπιον του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα τονίζει ότι δεν διέθετε ούτε ιδιωτική κατοικία ούτε προσωπικό γραφείο στην Ελβετία. Αυτή διέμενε στην επίσημη κατοικία του γενικού προξένου της Ελλάδας στην Γενεύη και εργαζόταν στο Γενικό Προξενείο. Η N.P. είχε αναγγελθεί ως προσωπικό υπηρεσίας και είχε λάβει από το ελβετικό Υπουργείο Εξωτερικών την κάρτα νόμιμης διαμονής η οποία αντιστοιχούσε στην κατάστασή της. Η προσφεύγουσα προσκομίζει ακόμη ορισμένα έγγραφα προκειμένου να αποδείξει ότι η κεντρική υπηρεσία του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών γνώριζε και ενέκρινε το γεγονός ότι η N.P. αμειβόταν με δημόσια κεφάλαια, ως υπηρετικό προσωπικό.

14. Με την από 28 Μαΐου 2009 απόφασή του, η οποία επικύρωσε την πρόταση του εισηγητή – B.K., διπλωμάτη και προσωπάρχη του Υπουργείου -, το πειθαρχικό συμβούλιο του Υπουργείου Εξωτερικών απέρριψε τις κατηγορίες κατά της

προσφεύγουσας για παράβαση του υπηρεσιακού καθήκοντος, για αμέλεια κατά την άσκηση των καθηκόντων της και διαγωγή μη σύμφωνη προς την αξιοπρεπή εκπροσώπηση της χώρας. Σημείωσε την απουσία από την δικογραφία πραγματικών περιστατικών που να μπορούν από την φύση τους να στοιχειοθετήσουν πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία την πεποίθηση ότι η προσφεύγουσα είχε διαπράξει τις παραπτώματα για τα οποία αυτή κατηγορούνταν.

15. Στις 8 Σεπτεμβρίου 2009, ο γενικός επιθεωρητής της Διοίκησης (αρχή αρμόδια να προσφεύγει κατά των τελεσίδικων αποφάσεων των πειθαρχικών συμβουλίων όλων των φορέων του Δημοσίου) προσέφυγε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ζητούσε την ακύρωση της απαλλακτικής απόφασης η οποία είχε ληφθεί από το πειθαρχικό συμβούλιο του Υπουργείου Εξωτερικών και την επιβολή της προσήκουσας κύρωσης.

16. Προς υπεράσπισή της ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η προσφεύγουσα υπογράμμισε ότι η Μ.Ρ. δεν ήταν η προσωπική οικιακή βοηθός της, αλλά ήταν μέλος του προσωπικού του Προξενείου. Προκειμένου να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό αυτό, η προσφεύγουσα κατέθεσε τα ακόλουθα έγγραφα:

- Την απόφαση αριθ. 245 της 5 Σεπτεμβρίου 2006 του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που εξουσιοδοτούσε έναν δικηγόρο της Γενεύης να εκπροσωπήσει το Ελληνικό Δημόσιο ενώπιον των ελβετικών αρχών προκειμένου να υπερασπιστεί τα συμφέροντα του τελευταίου με οποιοδήποτε νόμιμο μέσο,

- Την από 4 Οκτωβρίου 2006 γνωμοδότηση της ειδικής νομικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών που πρότεινε να αποστείλει η Πρεσβεία της Ελλάδας στην Βέρνη μία ρηματική διακοίνωση στην διεύθυνση πρωτοκόλλου του ελβετικού Υπουργείου Εξωτερικών με το ακόλουθο περιεχόμενο: «λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι αφορά μία διαφορά μεταξύ ενός πρώην μέλους του Γενικού Προξενείου της Ελλάδας και του Γενικού Προξενείου, και όχι μία διαφορά μεταξύ του μέλους αυτού και της ίδιας της Γενικής Προξένου, η μήνυση αυτή αφορά μία πράξη της Γενικής Προξένου η οποία διαπράχθηκε κατά την άσκηση των προξενικών καθηκόντων της»,

- Την ρηματική διακοίνωση της 5 Οκτωβρίου του πρέσβη της Ελλάδας στην Βέρνη στην οποία αναφερόταν: «πράγματι η ελληνική κυβέρνηση ήταν εκείνη η οποία προσέλαβε την Ν.Ρ. και κατέβαλλε τις συμφωνηθείσες αποδοχές»,

- Το τηλεγράφημα της 11 Οκτωβρίου 2006 του πρέσβη της Ελλάδας στην Βέρνη στο οποίο αυτός ανέφερε ιδίως: «ανέπτυξα εκ νέου τα επιχειρήματά μας

σύμφωνα με τα οποία οι όροι εργασίας της Ν.Ρ. καθορίστηκαν από το ελληνικό Δημόσιο και όχι από [την προσφεύγουσα] προσωπικά»,

- Το έγγραφο της Διεύθυνσης Προσωπικού του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, με ημερομηνία 30 Νοεμβρίου 2006, στο οποίο αναφερόταν ότι «η διαφορά αφορά μία υπόθεση σχετική με ένα πρόσωπο το οποίο δηλώθηκε ως μέλος του υπηρετικού προσωπικού της Αρχής»,

- Την γνωμοδότηση του Συμβούλου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, της 6 Δεκεμβρίου 2006, επί του εφαρμοστέου δικαίου στο οποίο μνημονευόταν: «(...) εξέταση μιας προσφυγής ενός μέλους του υπηρετικού προσωπικού των γραφείων και της προξενικής κατοικίας της Ελλάδας στην Γενεύη κατά του ελληνικού Δημοσίου (...)».

17. Με την με αριθμό 3609/2015 απόφασή του, η οποία εκδόθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2015 και κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 9 Νοεμβρίου 2015, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση του πειθαρχικού συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών και επέβαλε στην προσφεύγουσα την πειθαρχική ποινή της εξάμηνης προσωρινής παύσης συνοδευόμενης με πλήρη στέρηση αποδοχών. Έκρινε ότι προσφεύγουσα είχε διαπράξει τα πειθαρχικά παραπτώματα της παράβασης του υπηρεσιακού καθήκοντος, της αμέλειας κατά την άσκηση των καθηκόντων της και της διαγωγής μη σύμφωνης προς την αξιοπρεπή εκπροσώπηση της χώρας.

18. Στηριζόμενο επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης καθώς και επί της απόφασης του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης, το Συμβούλιο της Επικρατείας δήλωσε πεπεισμένο ότι η προσφεύγουσα είχε διαπράξει τα πιο πάνω μνημονευόμενα πειθαρχικά παραπτώματα. Σημείωσε ότι η προσφεύγουσα είχε προβεί, εν αγνοία του Υπουργείου Εξωτερικών, σε ενέργειες για την πρόσληψη μιας οικιακής βοηθού και όχι μιας υπαλλήλου εντεταγμένης στο προσωπικό του προξενείου όπως αυτή είχε υποστηρίξει χωρίς επιτυχία ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου. Αν και το ελληνικό Δημόσιο είχε υποστηρίξει επίσης ότι η Ν.Ρ. αποτελούσε μέλος του προσωπικού του Προξενείου, το είχε πράξει για να υποστηρίξει την ετεροδικία και να αποφύγει ένα πλήγμα στο γόητρό του. Το γεγονός ότι το Δημόσιο δεν γνώριζε τις ενέργειες της προσφεύγουσας, κατά τρόπο ώστε να κατηγορηθεί για παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας, είχε βεβαιωθεί από τον Β.Κ., τον προσωπάρχη του Υπουργείου. Αυτός είχε δηλώσει στην διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας ότι ήταν καθήκον του να υποστηρίξει τους προκατόχους του και να

διευκρινίσει ότι η διεύθυνση προσωπικού είχε πλήρη άγνοια των ενεργειών της προσφεύγουσας, όσον αφορούσε τόσο την ακριβή φύση όσο και την διάρκεια της εργασίας της Ν.Ρ. στο Γενικό Προξενείο της Γενεύης, και ότι η προσφεύγουσα, με την ιδιότητα της Γενικής Προξένου, δεν είχε συμβουλευθεί ποτέ την διεύθυνση αυτή πριν να εμφανισθούν τα προβλήματά της. Εξάλλου, τα έγγραφα και οι γνωμοδοτήσεις που επικαλείται η προσφεύγουσα προκειμένου να ισχυριστεί ότι η Ν.Ρ. αποτελούσε μέλος του προσωπικού του Προξενείου δεν θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη διότι είχαν συνταχθεί μετά την έναρξη της διαδικασίας ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου, ήτοι σε χρόνο κατά τον οποίο το ελληνικό Δημόσιο προσπαθούσε να αμυνθεί.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

19. Τα εφαρμοστέα άρθρα του υπαλληλικού κώδικα, όπως αυτός ίσχυε κατά τον χρόνο των συμβάντων (νόμος 2683/1999) όριζαν:

Άρθρο 107

«1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα είναι:

(...)

β) Η παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα ή άλλους ειδικούς νόμους.

Άρθρο 109

«2. Η ποινή της οριστικής παύσης μπορεί να επιβληθεί μόνο για τα ακόλουθα παραπτώματα:

(...)

β) παράβαση καθήκοντος κατά τον Ποινικό Κώδικα ή άλλους ειδικούς νόμους,

(...)

δ) χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπή ή ανάξια για υπάλληλο διαγωγή εντός ή εκτός υπηρεσίας.»

20. Το άρθρο 47 § 2 του νόμου 3900/2010 για την επιτάχυνση της διοικητικής δίκης προβλέπει:

«Εξακολουθούν να υπάγονται στην κατά πρώτο και τελευταίο βαθμό αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι αιτήσεις ακυρώσεως που αφορούν:

(...)

β) την επιβολή πειθαρχικής ποινής από συμβούλιο στο οποίο προεδρεύει ή συμμετέχει ανώτατος δικαστικός λειτουργός.»

21. Όταν το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφαίνεται στο πλαίσιο των αιτήσεων ακυρώσεως κατά δημοσίων υπαλλήλων, αποφαίνεται επί της ουσίας ως προς την διάπραξη του πειθαρχικού παραπτώματος, την βαρύτητα του τελευταίου, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών επί των οποίων αυτό διαπράχθηκε, και την επιβολή της ποινής, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία της δικογραφίας και τα φύλλα ποιότητας του εμπλεκόμενου δημοσίου υπαλλήλου (αποφάσεις αριθ. 865/2017, 597/2012, 2166/2011, 3365/2011, 584/2008, 2138/2008, 1392/2003, κλπ.).

22. Το άρθρο 69Α του διατάγματος 18/1989, κωδικοποίηση των νόμων σχετικά με το Συμβούλιο της Επικρατείας, όπως εισήχθη από το άρθρο 16 του νόμου 4446/2016, προβλέπει:

«1. Δικαστική απόφαση, για την οποία κρίθηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ότι εκδόθηκε κατά παραβίαση δικαιώματος που αφορά το δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή διάταξης ουσιαστικού δικαίου της Σύμβασης, υπόκειται σε αίτηση επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον του δικαστικού σχηματισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας που την εξέδωσε.

2. Δικαίωμα να ασκήσουν την κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτηση έχουν όσοι διατέλεσαν διάδικοι στη δίκη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (...)»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι η υπόθεσή της δεν δικάστηκε κατά τρόπο δίκαιο, εξαιτίας του γεγονότος ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν έλαβε υπόψη επίσημα έγγραφα τα οποία ήταν καθοριστικά για την εξέταση της υπόθεσης και στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο σε ορισμένες δηλώσεις του εισηγητή της υπόθεσης ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών. Οι δηλώσεις αυτές δεν ήταν αμερόληπτες και προσομοίαζαν με εκείνες που θα μπορούσαν να γίνουν από έναν μάρτυρα κατηγορίας σε βάρος της προσφεύγουσας. Επικαλείται μία

παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης το οποίο έχει στο σχετικό απόσπασμά του ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.»

A. Επί του παραδεκτού

24. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η πειθαρχική ποινή η οποία επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα για την παράβαση του υπηρεσιακού καθήκοντος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ποινική» διότι δεν αποτελεί τμήμα του σκληρού πυρήνα του ποινικού δικαίου. Δεν είχε τιμωρητικό χαρακτήρα αλλά έτεινε να εξασφαλίσει την καλή λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας και να προστατεύσει τα δικαιώματα του δημοσίου υπαλλήλου. Δεν ήταν ούτε αυστηρή διότι, για το ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα, θα μπορούσε να είχε επιβληθεί σε βάρος της προσφεύγουσας η ποινή της οριστικής παύσης. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, επίσης, ότι η έκβαση της πειθαρχικής διαδικασίας κατά της προσφεύγουσας δεν ήταν άμεσα καθοριστική για ένα δικαίωμα αστικής φύσεως αυτής.

25. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η διαδικασία η οποία κατέληξε στην επιβολή μιας πειθαρχικής ποινής σε βάρος της ήταν «ποινικής» φύσεως διότι πληρούσε τα τρία σχετικά κριτήρια της απόφασης *Engel και λοιποί κατά Ολλανδίας* (8 Ιουνίου 1976, série A no. 22): το παράπτωμα της παράβασης του υπηρεσιακού καθήκοντος χαρακτηριζόταν ως «ποινική» από το άρθρο 107 § 1 β) του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα. Η εν λόγω διάταξη ήταν ταυτόχρονα τιμωρητική και αποτρεπτική για όλους του έλληνες δημοσίου υπαλλήλους. Η ποινή που του επιβλήθηκε ήταν μοναδικής βαρύτητας στην ιστορία του διπλωματικού σώματος και, σύμφωνα με το άρθρο 109 § 2 β) του ιδίου κώδικα, το μέγιστο προβλεπόμενο ήταν η οριστική παύση από τα καθήκοντα. Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία αφορούσε τα δικαιώματά της αστικής φύσεως (πλήρης στέρηση των αποδοχών επί έξι μήνες).

26. Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 6 στην εν λόγω δικαστική διαδικασία, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή υπό το αστικό σκέλος του στις «αμφισβητήσεις» σχετικά με «δικαιώματα» «αστικού χαρακτήρα» τα οποία μπορεί κανείς να επικαλεστεί, τουλάχιστον κατά τρόπο υπερασπίσιμο, ως αναγνωρισμένα από το εθνικό δίκαιο, είτε αυτά προστατεύονται επιπλέον από την

Σύμβαση είτε όχι. Πρέπει να πρόκειται για μία πραγματική και σοβαρή αμφισβήτηση, η οποία μπορεί να αφορά τόσο την ίδια την ύπαρξη ενός δικαιώματος όσο και την έκτασή του και τον τρόπο άσκησής του. Επιπλέον, η έκβαση της διαδικασίας πρέπει να είναι άμεσα καθοριστική για το εν λόγω δικαίωμα, ο δε χαλαρός δεσμός ή οι μακρινές επιπτώσεις δεν επαρκούν για να τύχει εφαρμογής το άρθρο 6 § 1 (*Micallef κατά Μάλτας* [GC], αριθ. 17056/06, § 74, CEDH 2009, και *Boulois κατά Λουξεμβούργου* [GC], αριθ. 37575/04, § 90, CEDH 2012).

27. Εν προκειμένω, υπήρξε, χωρίς αμφιβολία, μία «αμφισβήτηση»: η επίδικη διαδικασία αφορούσε τις κατηγορίες της παράβασης του υπηρεσιακού καθήκοντος, της αμέλειας κατά την άσκηση των καθηκόντων της και της διαγωγής μη σύμφωνης προς την αξιοπρεπή εκπροσώπηση της χώρας οι οποίες είχαν στραφεί κατά της προσφεύγουσας μέσα στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας που ανοίχθηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών. Η αμφισβήτηση αυτή αφορούσε επίσης την ύπαρξη ενός «δικαιώματος» της προσφεύγουσας: εκείνο του να μην τεθεί σε αργία και να μην στερηθεί των αποδοχών της (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Denisov κατά Ουκρανίας* [GC], αριθ. 76639/11, §§ 46-47, 25 Σεπτεμβρίου 2018, *Regner κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας* [GC], αριθ. 35289/11, § 117, CEDH 2017, *Baka κατά Ουγγαρίας* [GC], αριθ. 20261/12, §§ 107-111, CEDH 2016).

28. Επίσης, η «αμφισβήτηση» είχε έναν πραγματικό και σοβαρό χαρακτήρα και η διαδικασία η οποία ακολούθησε ήταν καθοριστική για τα δικαιώματα της προσφεύγουσας: η επίδικη διαδικασία θα μπορούσε να έχει – και είχε πράγματι – σοβαρές επιπτώσεις σοβαρές επιπτώσεις σε βάρος της όπως η προσωρινή παύση από τα καθήκοντά της με στέρηση των αποδοχών και η επιστροφή στο Δημόσιο του ποσού που αυτό αναγκάστηκε να καταβάλει μετά την διαδικασία ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης.

29. Όσον αφορά τον «αστικό» χαρακτήρα ενός τέτοιου δικαιώματος με την έννοια του άρθρου 6, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την νομολογία του, οι διαφορές μεταξύ του Δημοσίου και των δημοσίων υπαλλήλων εμπίπτουν κατ'αρχήν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, εκτός αν πληρούνται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, το εθνικό δίκαιο του ενδιαφερομένου Κράτους πρέπει να έχει αποκλείσει ρητώς την πρόσβαση σε ένα δικαστήριο για την εν λόγω θέση ή κατηγορία μισθωτών. Δεύτερον, η απόκλιση αυτή οφείλει να στηρίζεται πάνω σε αντικειμενικούς λόγους σχετικούς με το συμφέρον του Δημοσίου (*Vilho Eskelinen και λοιποί κατά Φινλανδίας* [GC], αριθ. 63235/00, § 62, CEDH 2007-IV).

30. Εν προκειμένω, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η πρώτη από τις προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούται. Το εθνικό δίκαιο προβλέπει πράγματι ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι αρμόδιο για να εξετάζει τις αιτήσεις ακυρώσεως κατά της επιβολής ποινών από πειθαρχικά συμβούλια προεδρευόμενα από έναν ανώτερο δικαστικό (πιο πάνω παράγραφοι 19-20). Η διάταξη αυτή είχε εφαρμογή στην περίπτωση της προσφεύγουσας, η οποία τιμωρήθηκε πράγματι κατόπιν της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η πρώτη προϋπόθεση του τεστ *Vilho Eskelinen* δεν πληρούται συνεπώς και, επομένως, το άρθρο 6 έχει εφαρμογή στο αστικό σκέλος του.

31. Λαμβανομένης υπόψη της εφαρμογής του αστικού σκέλους του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, το Δικαστήριο δεν κρίνει αναγκαίο να εξετάσει κατά πόσον το ποινικό σκέλος της διάταξης έχει εν προκειμένω εφαρμογή.

32. Διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει εξάλλου σε κάποιο άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

33. Επικαλούμενη την νομολογία του Δικαστηρίου και ιδίως την απόφαση *Luka κατά Ρουμανίας* (αριθ. 34197/02, §§ 55-56, 21 Ιουλίου 2009), η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι το άρθρο 6 συνεπάγεται για το «δικαστήριο» την υποχρέωση να επιδίδεται σε μία πραγματική εξέταση των μέσων, των επιχειρημάτων και των προτάσεων απόδειξης των διαδίκων και να επιφυλάσσεται της αξιολόγησης της καταλληλότητάς τους για την προς έκδοση απόφαση. Το άρθρο 6 § 1 δεν μπορεί εν τούτοις να εκλαμβάνεται ως επιβάλλον μία αναλυτική απάντηση σε κάθε ισχυρισμό. Εν προκειμένω όμως, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέκλεισε μία ολόκληρη σειρά αποδεικτικών στοιχείων στην βάση του μοναδικού κριτηρίου την εμπλοκή στην υπόθεση του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης και ενέταξε μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων μία μαρτυρία του εισηγητή ο οποίος είχε διοριστεί στην πειθαρχική διαδικασία ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου. Ο αποκλεισμός αυτών των αποδεικτικών στοιχείων, ο οποίος επιβεβαιώνεται από το ίδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας στην απόφασή του, στηριζόταν πάνω σε ένα αυθαίρετο και παράνομο κριτήριο: το ενδιαφέρον του ελληνικού Δημοσίου να αμυνθεί αποτελεσματικά ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων. Επίσης, ο εισηγητής ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου δεν ήταν αμερόληπτος διότι, σύμφωνα με τους ίδιους τους ισχυρισμούς

του, είχε καθήκον να «υπερασπιστεί τους προκατόχους του» και «να καταθέσει σε βάρος της προσφεύγουσας».

34. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αιτίαση της προσφεύγουσας αφορά την αξιολόγηση των αποδείξεων και την έκβαση της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και υπενθυμίζει ότι ο ρόλος του Δικαστηρίου περιορίζεται στην εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων οι οποίες έχουν αναληφθεί από τα Κράτη δυνάμει της Σύμβασης και όχι στην κρίση των πραγματικών ή νομικών σφαλμάτων στα οποία φέρονται να υπέπεσαν τα εθνικά δικαστήρια. Εν προκειμένω, στην από 8 Οκτωβρίου 2015 απόφασή του, το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέτασε κατά τρόπο εξαντλητικό όλους τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας και αιτιολόγησε πλήρως την απόφασή του κατά τρόπο ώστε η προσφεύγουσα να μην μπορεί να παραπονεθεί για έλλειψη επαρκούς αιτιολογίας.

35. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι, αντίθετα προς τα όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, ο προσωπάρχης του Υπουργείου, Β.Κ., δεν δήλωσε ότι ήταν καθήκον του να «υπερασπιστεί τους προκατόχους του» ούτε «καταθέσει σε βάρος της προσφεύγουσας».

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

36. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν είναι της αρμοδιότητάς του να εξετάζει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα στα οποία ενδεχομένως να υπέπεσε ένα εθνικό δικαστήριο, εκτός αν και στο μέτρο που αυτά μπορούν να έχουν θίξει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που κατοχυρώνονται από την Σύμβαση (βλέπε, για παράδειγμα, *Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I, και *Perez κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 47287/99, § 82, CEDH 2004-I), στην περίπτωση κατά την οποία αυτά μπορούν κατ'εξαίρεση να εκληφθούν ως «έλλειψη δίκαιης κρίσης» ασύμβατη προς το άρθρο 6 της Σύμβασης. Αν και η διάταξη αυτή εγγυάται το δικαίωμα για μία δίκαιη δίκη, δεν ρυθμίζει εν τούτοις το παραδεκτό των αποδείξεων ή την αξιολόγησή τους, ζήτημα που υπάγεται κατ'αρχήν στο εθνικό δίκαιο και τα εθνικά δικαστήρια. Κατ'αρχήν, ζητήματα όπως η βαρύτητα η οποία αποδίδεται από τα εθνικά δικαστήρια σε οποιοδήποτε αποδεικτικό μέσο ή σε οποιοδήποτε συμπέρασμα ή αξιολόγηση που χρειάστηκε να εξετάσουν, εκφεύγουν του ελέγχου του Δικαστηρίου. Αυτό δεν μπορεί να λειτουργήσει ως δικαστής τετάρτου βαθμού και δεν επανεξετάζει υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 την εκτίμηση των εθνικών δικαστηρίων, εκτός αν τα συμπεράσματά των τελευταίων μπορούν να κριθούν αυθαίρετα ή προδήλως παράλογα (βλέπε, για

παράδειγμα, *Khamidov κατά Ρωσίας*, αριθ. 72118/01, § 170, 15 Νοεμβρίου 2007, *Andelković κατά Σερβίας*, αριθ. 1401/08, § 24, 9 Απριλίου 2013 και *Bochan κατά Ουκρανίας* (αριθ. 2) [GC], αριθ. 22251/08, § 61, CEDH 2015).

37. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξάλλου ότι το άρθρο 6 § 1 συνεπάγεται, υπ'ευθύνη του «δικαστηρίου», την υποχρέωση να προβεί σε πραγματική εξέταση των μέσων, των επιχειρημάτων και των προτάσεων αποδείξεων των διαδίκων. Τα συμβαλλόμενα Κράτη απολαμβάνουν μεγαλύτερης διακριτικής ευχέρειας στον τομέα της πολιτικής δίκης από ό,τι στην ποινική δίωξη. Εν τούτοις, στις υποθέσεις στις οποίες η αστική ευθύνη καταλογίζεται για ζημίες που προκύπτουν από εγκληματικές πράξεις, οι εθνικές αποφάσεις πρέπει να στηρίζονται υποχρεωτικά σε έναν εμπεριστατωμένο έλεγχο των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων και να περιέχουν αιτιολογίες επαρκείς λόγω των σοβαρών συνεπειών τις οποίες τέτοιες διαπιστώσεις μπορούν να συνεπάγονται (βλέπε, για παράδειγμα, *Dombo Beheer B.V. κατά Ολλανδίας*, 27 Οκτωβρίου 1993, série A no. 274, §§ 32-33, *Jokela κατά Φινλανδίας*, αριθ. 28856/95, § 68, CEDH 2002-IV, *Dilipak και Karakaya κατά Τουρκίας*, αριθ. 7942/05 και 24838/05, § 80, 4 Μαρτίου 2014, και *Carmel Saliba κατά Μάλτας*, αριθ. 24221/13, § 67, 29 Νοεμβρίου 2016).

38. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης, το εναγόμενο Κράτος προέβαλε κατ'αρχήν την ετεροδικία του, ένσταση την οποία το δικαστήριο απέρριψε στηριζόμενο ιδίως στην εξαρτημένη φύση των καθηκόντων της N.P. (πιο πάνω παράγραφος 8). Το δικαστήριο σημείωσε επίσης ότι η Ελληνική Δημοκρατία είχε προσκομίσει πολλά επίσημα έγγραφα προκειμένου να αποδείξει ότι η N.P. δεν ήταν η προσωπική υπάλληλος της προσφεύγουσας, αλλά ότι, αντιθέτως, το ίδιο το Κράτος ήταν ο εργοδότης της N.P. (πιο πάνω παράγραφος 9). Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται επίσης από τα επίσημα έγγραφα τα οποία εκδόθηκαν από το Υπουργείο Εξωτερικών και προσκομίστηκαν από την προσφεύγουσα ενώπιον του Δικαστηρίου (πιο πάνω παράγραφοι 13 και 16). Η μεγάλη πλειοψηφία των εγγράφων αυτών, τα οποία φέρουν διάφορες ημερομηνίες μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου 2006, είχαν εκδοθεί από διάφορες υπηρεσίες του Υπουργείου αυτού και από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και είχαν προσκομιστεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για την υπεράσπιση της θέσης της σύμφωνα με την οποία η N.P. δεν ήταν προσωπική υπάλληλός της, αλλά μέλος του προσωπικού του Προξενείου.

39. Αντιθέτως, στην διαδικασία η οποία ανοίχθηκε κατά της προσφεύγουσας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το τελευταίο αγνόησε τις θέσεις τις οποίες είχε υποστηρίξει το Δημόσιο κατά την διαδικασία ενώπιον των ελβετικών αρχών. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αμφισβήτησε το γεγονός ότι η N.P. δεν ήταν μέλος του προσωπικού του Προξενείου. Υπογράμμισε ότι το Δημόσιο είχε υποστηρίξει την αντίθετη θέση ενώπιον των ελβετικών αρχών προκειμένου να τεκμηριώσει την ένσταση της ετεροδικίας ενώ επίσης αρνήθηκε να θεωρήσει ως αποδεικτικά στοιχεία το σύνολο των επισήμων εγγράφων τα οποία απετέλεσαν τον πυρήνα της άμυνας του Δημοσίου κατά την ελβετική διαδικασία. Προκειμένου να τιμωρήσει την προσφεύγουσα, και ενώ το πειθαρχικό συμβούλιο του Υπουργείου Εξωτερικών δεν είχε κάνει δεκτή την κατηγορία εναντίον της, το Συμβούλιο της Επικρατείας στηρίχθηκε σε μία δήλωση του εισηγητή που είχε επιφορτισθεί με την υπόθεση ενώπιον του συμβουλίου αυτού και προσωπάρχη του Υπουργείου, η οποία είχε γίνει κατά την διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας. Ο προσωπάρχης δήλωσε ότι ήταν καθήκον του έναντι των προκατόχων του να διευκρινίσει ότι η διεύθυνση προσωπικού αγνοούσε πλήρως τις ενέργειες της προσφεύγουσας όσον αφορά την φύση και την διάρκεια της σύμβασης N.P. στο Γενικό Προξενείο της Γενεύης (πιο πάνω παράγραφος 18).

40. Το Δικαστήριο διαπιστώνει συνεπώς ότι υφίσταται αντίφαση μεταξύ αυτών που το εναγόμενο Κράτος υποστήριζε ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων και εκείνων που υποστήριζε κατά την εθνική διαδικασία. Ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων, το Δημόσιο προέβαλε την ετεροδικία του και υποστήριζε ότι η N.P. ήταν η υπάλληλος του Προξενείου και όχι η προσωπική υπάλληλος της προσφεύγουσας. Αντιθέτως, κατά την εθνική διαδικασία, το Δημόσιο, μέσω της αιτήσεως ακυρώσεως την οποία κατέθεσε ο γενικός επιθεωρητής της Διοίκησης κατά της απαλλακτικής απόφασης που είχε ληφθεί από το πειθαρχικό συμβούλιο του Υπουργείου, επέστρεψε στην θέση που υποστήριζε αρχικά. Βεβαίως, σε υποθέσεις αντιδικίας, το Δημόσιο, ως εναγόμενος ενώπιον ενός δικαστηρίου, είναι ελεύθερο να επιλέξει την τακτική άμυνας που εκτιμά ως πλέον αποτελεσματική για την καλύτερη προστασία των συμφερόντων του. Εν τούτοις, αν και η ετεροδικία συνιστούσε το κύριο νομικό επιχείρημα της άμυνας του Δημοσίου ενώπιον του Εργατικού Δικαστηρίου της Γενεύης, εκείνο των όρων εργασίας της N.P. συνιστούσε ένα κρίσιμο πραγματικό ζήτημα τόσο ενώπιον του δικαστηρίου, αλλά επίσης και ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Λαμβανομένης υπόψη της αντιστροφής της θέσης

του Δημοσίου, η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας να μην λάβει υπόψη μία ολόκληρη σειρά αποδεικτικών στοιχείων τα οποία είχαν χρησιμεύσει για την τεκμηρίωση της αρχικής θέσης της υπεράσπισης του ελληνικού Δημοσίου στην Ελβετία – συμπεριλαμβανομένων και των επισήμων εγγράφων του Κράτους – και ήταν ουσιώδη για την έκβαση της διαφοράς, δεν μπορεί παρά να οδηγήσει στην διαπίστωση ότι η απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου έπασχε από μία ανακριβή αξιολόγηση με την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (βλέπε, *mutatis mutandis*, πιο πάνω αναφερόμενη *Carmel Saliba*, § 79, *Fodor κατά Ρουμανίας*, αριθ. 45266/07, § 33, 16 Σεπτεμβρίου 2014, και *Dulaurans κατά Γαλλίας*, αριθ. 34553/97, § 38, 21 Μαρτίου 2000).

41. Αποφεύγοντας να καταφύγει σε εικασίες επί των συνεπειών που θα μπορούσε να έχει για την κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας η λήψη υπόψη των επισήμων εγγράφων του Υπουργείου Εξωτερικών (πιο πάνω παράγραφος 16) που προσκομίστηκαν από την προσφεύγουσα, το Δικαστήριο θεωρεί ότι αυτά μπορούσαν από την φύση τους να έχουν επίπτωση επί της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

42. Η εκ μέρους του Συμβουλίου της Επικρατείας παράλειψη να λάβει υπόψη αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία δεν εξασφάλισε στην προσφεύγουσα μία δίκαιη δίκη, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

43. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

44. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης, «Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

45. Η προσφεύγουσα ζητεί 63.808,80 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία την οποία εκτιμά ότι υπέστη (την απώλεια των αποδοχών της επί έξι μήνες, ήτοι από τις 18 Νοεμβρίου 2015 μέχρι τις 17 Μαΐου 2016). Ζητεί επίσης το ποσό των 1.000 EUR για ηθική βλάβη.

46. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αξίωση για υλική ζημία πρέπει να απορριφθεί ως αόριστη, πλήρως υποθετική και μη έχουσα οποιονδήποτε αιτιώδη σύνδεσμο με την επικαλούμενη παραβίαση. Επίσης, το ποσό το οποίο ζητείται τόσο για την υλική ζημία όσο και για την ηθική βλάβη είναι υπερβολικό Κι αδικαιολόγητο.

47. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, εν προκειμένω, η μόνη βάση η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη για την επιδίκαση δίκαιης ικανοποίησης είναι το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν έτυχε δίκαιης δίκης, κατά παράβαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης. Όπως, αυτή δεν μπορεί να εικάσει επί της έκβασης της εθνικής διαδικασίας στην περίπτωση κατά την οποία η παραβίαση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη δεν είχε λάβει χώρα. Κατά συνέπεια, τίποτε δεν δικαιολογεί την επιδίκαση στην προσφεύγουσα αποζημίωσης για υλική ζημία.

48. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υπέστη αναμφισβήτητη ηθική βλάβη η οποία δεν αποκαθίσταται επαρκώς με την διαπίστωση της παραβίασης. Δέχεται ως εξ τούτου το αίτημά της και της επιδικάζει 1.000 EUR για την αιτία αυτή.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

49. Η προσφεύγουσα ζητεί επίσης 1.931,37 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ενώπιον του Δικαστηρίου.

50. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει κανένα ποσό δεν πρέπει να επιδικαστεί στην προσφεύγουσα για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων: αφ'ενός μεν, διότι δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια με την επικαλούμενη παραβίαση, αφ'ετέρου δε, διότι η προσφεύγουσα δεν δικαιολογεί και δεν εξηγεί την σχέση μεταξύ ορισμένων ποσών που αξιώνει και της παρούσας υπόθεσης, όπως το ποσό των 408,36 EUR για την εκπροσώπησή της ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και εκείνου των 615 EUR για την εκπόνηση μιας νομικής γνωμοδότησης.

51. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων μπορεί να επιτύχει την καταβολή των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στο μέτρο που αυτά θα αποδειχθούν πραγματικά και αναγκαία, το δε ύψος τους εύλογο. Όσον αφορά τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε κατά την εθνική διαδικασία, δεδομένου ότι η διαπιστωθείσα παραβίαση του άρθρου 6 έλαβε χώρα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το μοναδικό δικαστήριο το οποίο επιλήφθηκε εν προκειμένω, το

Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να καταβληθούν στην προσφεύγουσα 1.000 EUR. Επίσης, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων που έχει στην διάθεσή του και της νομολογίας του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο το ποσό των 1.488 EUR για την ενώπιον του διαδικασία και το επιδικάζει στην προσφεύγουσα.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

52. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Κηρύσσει*, ομόφωνα, την προσφυγή παραδεκτή,
2. *Αποφαίνεται*, με ψήφους πέντε έναντι δύο, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται*, ομόφωνα,
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:
 - i) 1.000 EUR (χίλια ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από την προσφεύγουσα για φόρο, για την ηθική βλάβη,
 - ii) 2.488 EUR (δύο χιλιάδες τετρακόσια ογδόντα οκτώ ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από την προσφεύγουσα για φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη,
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει*, ομόφωνα, το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 20 Ιουνίου 2019, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)
Abel Campos
Γραμματέας

(υπογραφή)
Ksenija Turković
Πρόεδρος

Στην παρούσα απόφαση έχει επισυναφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 45 § 2 της Σύμβασης και 74 § 2 του κανονισμού, η έκθεση της μειοψηφίσασας γνώμης των δικαστών Koskelo και Eicke.

(μονογραφή) K.T.U.

(μονογραφή) A.C.

ΚΟΙΝΗ ΜΕΙΟΨΗΦΙΣΑΣΑ ΓΝΩΜΗ
ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ KOSKELO ΚΑΙ EICKE

1. Δυστυχώς, βρεθήκαμε στην θέση να μην μπορούμε να συμφωνήσουμε με την διαπίστωση της παραβίασης του Άρθρου 6 στην παρούσα υπόθεση.

2. Η αιτίαση της προσφεύγουσας ανακύπτει από μία κατάσταση στην οποία δύο χωριστές διαδικασίες έχουν λάβει χώρα. Στην πρώτη διαδικασία, ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων, η προσφεύγουσα και το ελληνικό Δημόσιο ήταν συνεναγόμενοι σε μία αγωγή η οποία ασκήθηκε εναντίον από την οικιακή βοηθό N.P. Κατά την διαδικασία αυτή, η κοινή αμυντική στρατηγική η οποία υιοθετήθηκε από την προσφεύγουσα και το ελληνικό Δημόσιο ήταν η επίκληση της ετεροδικίας. Παρά το γεγονός ότι η στρατηγική αυτή δεν επέτυχε – δεδομένου ότι οι συνθήκες όπως αυτές εξετάθησαν ενώπιον του ελβετικού δικαστηρίου θεωρήθηκαν ότι εμπίπτουν μάλλον στην έννοια των πράξεων *jure gestionis* παρά εκείνων *jure imperii* – παραμένει γεγονός ότι ο ισχυρισμός στον οποίον στηρίχθηκαν οι εναγόμενοι προβλήθηκε προς το κοινό συμφέρον αμφοτέρων. Ο κοινός στόχος τους ήταν να αποφύγουν μία αρνητική απόφαση που να επιβάλλει σε εκάτερο από αυτούς μία υποχρέωση πληρωμής έναντι της N.P. και, όπως σημείωσε το εθνικό δικαστήριο (βλέπε απόφαση στην § 18), «για να υποστηρίξει την ετεροδικία και να αποφύγει ένα πλήγμα στο γόητρό του».

3. Η προσφεύγουσα και το ελληνικό Δημόσιο έχασαν την υπόθεση ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων. Αμφότεροι υποχρεώθηκαν, από κοινού και εις ολόκληρον, να καταβάλουν στην N.P. τα ποσά που οφείλονταν από την εργασία της τελευταίας στο ελληνικό Προξενείο.

4. Λαμβανομένης υπόψη της έκβασης της διαδικασίας αυτής, αυτό που ακολούθησε στην συνέχεια ήταν πειθαρχική διαδικασία την οποία εισήγαγε το ελληνικό Δημόσιο κατά της προσφεύγουσας. Ο σκοπός αυτής ήταν να διαπιστωθούν και να επιλυθούν τα ζητήματα τα οποία προέκυπταν από την «εσωτερική» σχέση μεταξύ της προσφεύγουσας και του ελληνικού Δημοσίου ως εργοδότη της.

5. Αντίθετα προς την γνώμη της πλειοψηφίας, δεν θεωρούμε ότι το γεγονός ότι το ελληνικό Δημόσιο υιοθέτησε μία διαφορετική γραμμή νομικής επιχειρηματολογίας στην δεύτερη διαδικασία θα μπορούσε να δώσει αφ'εαυτού αφορμή για οποιοδήποτε ζήτημα σχετικό με το δίκαιο της διαδικασίας αυτής. Ακόμη και αν η αρνητική έκβαση μπορεί να ώθησε την ελληνική Κυβέρνηση να προχωρήσει σε περαιτέρω βήματα προκειμένου να στοιχειοθετήσει πειθαρχική ευθύνη εκ μέρους της προσφεύγουσας, οι

δύο διαδικασίες ήταν χωριστές, προέκυψαν μέσα στο πλαίσιο μιας διαφορετικής σχέσης και ανακίνησαν πλήρως διακεκριμένα νομικά ζητήματα. Δεν υπάρχει τίποτε ασυνήθιστο ή αφ'εαυτού κατακριτέο σε αυτήν την σειρά των γεγονότων και των διαδικασιών – και ασφαλώς όχι από την πλευρά της δικονομικής νομιμότητας.

6. Πράγματι, οι ίδιες πραγματικές συνθήκες μπορούν συχνά να καταλήγουν σε μία σειρά διαδικασιών οι οποίες εμπλέκουν διαφορετικές έννομες σχέσεις και διαδίκους και στοχεύουν στον καθορισμό διακεκριμένων νομικών ζητημάτων. Αν και μπορεί να εξαρτάται από την έκβαση της αρχικής διαδικασίας το ποια περαιτέρω αντιδικία μπορεί να ενεργοποιηθεί ως αποτέλεσμα, και, αν τούτο πράγματι συμβεί, επί ποιας σχέσεως, επί ποιων ζητημάτων και επί ποιας νομικής βάσης, η δικονομική νομιμότητα εκάστης σειράς διαδικασιών παραμένει να αξιολογηθεί υπό το φως του συγκεκριμένου πλαισίου και των δικονομικώς σχετικών πράξεων σε κάθε μία από αυτές.

7. Στην παρούσα υπόθεση, το ελληνικό Δημόσιο ενδιαφερόταν στην πρώτη διαδικασία να ενεργήσει αμυνόμενο, και για λογαριασμό της προσφεύγουσας, αλλά το έπραξε ανεπιτυχώς. Στην δεύτερη διαδικασία, το Δημόσιο ενδιαφερόταν να καθορίσει την πειθαρχική ευθύνη της προσφεύγουσας, όπως είχε το δικαίωμα να πράξει (και πιθανόν να είχε και την υποχρέωση να πράξει ως ζήτημα εθνικής απαίτησης για την άσκηση της καλής διακυβέρνησης και την ορθή διεκπεραίωση των καθηκόντων της δημόσιας υπηρεσίας). Το γεγονός ότι το ελληνικό Δημόσιο υιοθέτησε μία νομική προσέγγιση στο πλαίσιο στο οποίο, μαζί με την προσφεύγουσα, ενήργησε ως αμυνόμενο κατά των αξιώσεων της Ν.Ρ., και μία διαφορετική στην μεταγενέστερη πειθαρχική δίωξη σε βάρος της προσφεύγουσας, δεν είναι ικανό να θέσει ζήτημα βάσει των δικονομικών δικαιωμάτων της προσφεύγουσας σύμφωνα με το Άρθρο 6 – είτε ως προς την αρχή της ισότητας των όπλων είτε άλλως.

8. Όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα των εγγράφων αποδείξεων που προσκομίστηκαν από την προσφεύγουσα κατά την πειθαρχική διαδικασία, υπενθυμίζουμε – όπως πράττει και η πλειοψηφία – την μακρά και πάγια νομολογία σύμφωνα με την οποία το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει επικαλούμενα νομικά ή πραγματικά σφάλματα στα οποία υποπίπτουν τα εθνικά δικαστήρια εκτός αν και στον βαθμό που αυτά μπορούν να έχουν παραβιάσει προστατευόμενα από την Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες, για παράδειγμα όταν μπορεί να κριθεί, κατ'εξαίρεση, ότι έχουν «άδικο» χαρακτήρα ασύμβατο με το άρθρο 8 της Σύμβασης. Αν και η διάταξη αυτή εγγυάται το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, δεν παραθέτει κάποιους

κανόνες σχετικά με το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων ή τον τρόπο με τον οποίο τα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να αξιολογούνται, δεδομένου ότι αυτά είναι θέματα προς ρύθμιση από το εθνικό δίκαιο και τα εθνικά δικαστήρια. Κανονικά, θέματα όπως η βαρύτητα την οποία αποδίδουν τα εθνικά δικαστήρια σε συγκεκριμένα αποδεικτικά μέσα ή σε διαπιστώσεις ή σε αξιολογήσεις που τίθενται ενώπιον τους δεν εμπίπτουν στον έλεγχο του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο δεν θα πρέπει να ενεργεί ως δικαιοδοτικό όργανο τετάρτου βαθμού και συνεπώς δεν θα ελέγχει την κρίση των εθνικών δικαστηρίων βάσει του άρθρου 6 § 1, εκτός αν οι διαπιστώσεις τους μπορούν να κριθούν αυθαίρετες ή προδήλως παράλογες (βλέπε, για παράδειγμα, *Bochan κατά Ουκρανίας* (αριθ. 2) [GC], αριθ. 22251/08, § 61, CEDH 2015 με περαιτέρω παραπομπές).

9. Θεωρούμε πρωταρχικής σημασίας να προβεί το Δικαστήριο στον έλεγχο αυτό.

10. Δεδομένης της χωριστής και διακεκριμένης φύσεως των ζητημάτων τα οποία εξετάστηκαν κατά την ελβετική διαδικασία αφ'ενός και την ελληνική εθνική διαδικασία αφ'ετέρου, δεν βλέπουμε κάποια βάση για κριτική του ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας ότι δεν «έλαβε υπόψη» τις επίδικες έγγραφες αποδείξεις που προσκομίστηκαν από την προσφεύγουσα (§§ 39-41). Όπως προκύπτει από το απόσπασμα το οποίο παρατίθεται στην παράγραφο 18 της παρούσας απόφασης, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας παρέλειψε να κάνει δεκτές τις αποδείξεις αυτές. Μάλλον εξέτασε πράγματι την σημασία των εγγράφων αλλά συνεπέρανε ότι, για τους αναφερόμενους λόγους, δεν ήταν συναφή με το ζήτημα που εκκρεμούσε ενώπιον του. Αυτό ήταν ένα ζήτημα το οποίο έπρεπε να καθοριστεί από το εθνικό δικαστήριο κατά την επί της ουσίας εξέταση της υπόθεσης επί της οποίας κλήθηκε να αποφανθεί. Δεν ήταν κάτι που μπορούσε να εμπλέξει τα δικονομικά δικαιώματα της προσφεύγουσας όπως αυτά κατοχυρώνονται από το άρθρο 6. Αυτή προσήγαγε, και της επιτράπηκε να προσκομίσει, αποδεικτικά στοιχεία, όμως αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία δεν θεωρήθηκαν συναφή με το προς εξέταση ζήτημα. Κατά την γνώμη μας, η κρίση της παραγράφου 40 της απόφασης («το Δικαστήριο θεωρεί ότι αυτά μπορούσαν από την φύση τους να έχουν επίπτωση επί της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας») είναι εσφαλμένη και εκτός του πεδίου αυτών που το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί βάσει του άρθρου 6. Η διάταξη αυτή παραμένει περιορισμένη επί δικονομικών δικαιωμάτων και δεν θα πρέπει να αποτελεί βάση για το Δικαστήριο να παρεμβαίνει σε ζητήματα εθνικού ουσιαστικού δικαίου. Υπό τις παρούσες συνθήκες, ο συνήθης έλεγχος της αυθαιρεσίας ή του προδήλως παραλόγου

σε ζητήματα που σχετίζονται με το παραδεκτό ή την αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων προφανώς αποβαίνει άκαρπος.

11. Θα προσθέταμε ότι η νομολογία η οποία παρατίθεται στην παράγραφο 39 της απόφασης δεν υποστηρίζει κατά την άποψή μας τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η πλειοψηφία στην παρούσα υπόθεση. Στην υπόθεση *Fodor κατά Ρουμανίας*, το Δικαστήριο αναφέρθηκε πρώτα στο όριο χρησιμοποιώντας την έκφραση «εκτός αξιολόγησης αναντίρρητα ανακριβούς» (παράγραφος 27), η οποία δεν είναι η ίδια με την «ανακριβή αξιολόγηση» στην παράγραφο 39 της παρούσας απόφασης. Επιπλέον, στην υπόθεση *Fodor* το ζήτημα αφορούσε μία ιατρική έκθεση η οποία, σύμφωνα με την εκτίμηση του ιδίου του εθνικού δικαστηρίου, ήταν κρίσιμη για την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Εν τούτοις, σύμφωνα με το εθνικό δικαστήριο, ο προσφεύγων δεν είχε αμφισβητήσει τα συμπεράσματα που διατυπώνονταν σε αυτήν την ιατρική έκθεση, ενώ το Δικαστήριο είχε την δυνατότητα να βεβαιώσει ότι ο προσφεύγων το είχε πράγματι αμφισβητήσει ρητώς στην εθνική διαδικασία. Επομένως, το Δικαστήριο έκρινε ότι η επίδικη απόφαση «έπασχε από μία ανακριβή αξιολόγηση αναμφισβήτητου χαρακτήρα ενός αποδεικτικού μέσου κρίσιμου για την έκβαση της διαφοράς (παράγραφος 33). Έτσι, οι περιστάσεις της υπόθεσης αυτής δεν ήταν συγκρίσιμες με εκείνες της παρούσας υπόθεσης, όπου το εθνικό δικαστήριο απλώς έκρινε ότι τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη λόγω της έλλειψης συνάφειάς τους προς τα προς ρύθμιση ζητήματα. Στην υπόθεση *Dulaurans κατά Γαλλίας*, το Δικαστήριο στηρίχθηκε στον έλεγχο του «προδήλου σφάλματος» όταν ανέφερε ότι η αποστολή του ήταν να «βεβαιωθεί ότι το απαράδεκτο του μοναδικού αποδεικτικού μέσου το οποίο προσκομίστηκε από την προσφεύγουσα σε στήριξη της αίτησης αναίρεσής της δεν ήταν το αποτέλεσμα ενός προδήλου σφάλματος αξιολόγησης εκ μέρους του Ακυρωτικού Δικαστηρίου» (παράγραφος 34). Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι το εθνικό δικαστήριο είχε μία αναφορά στην απόφασή του σχετικά με τις προτάσεις της προσφεύγουσας η οποία ερχόταν σε αντίφαση προς το διατακτικό της απόφασης του κατωτέρου δικαστηρίου η οποία ήταν υπό έλεγχο μετά από την άσκηση ενδίκου μέσου. Αυτή η μη ληφθείσα υπόψη αντίφαση μεταξύ των περιεχομένων των δύο εθνικών αποφάσεων ώθησε το Δικαστήριο να κρίνει ότι πρέπει να υπήρξε πρόδηλο σφάλμα («η απουσία οποιασδήποτε άλλης αιτιολογίας οδηγεί το Δικαστήριο στο συμπέρασμα ότι ο μόνος λόγος για τον οποίο το Ακυρωτικό Δικαστήριο απέρριψε τον συγκεκριμένο λόγο αναίρεσής ήταν το αποτέλεσμα ενός προδήλου σφάλματος

αξιολόγησης» (παράγραφος 38). Ούτε αυτές οι περιστάσεις είναι συγκρίσιμες με εκείνες της παρούσας υπόθεσης. Τέλος, στην υπόθεση *Marcel Saliba κατά Μάλτας*, το Δικαστήριο αντιμετώπιζε μία παράξενη σειρά περιστάσεων οι οποίες προέκυπταν από μία αγωγή αποζημίωσης στην βάση ενός επικαλούμενου εγκλήματος, όπου το εθνικό δικαστήριο είχε βασιστεί στην μαρτυρία ενός από τους ενάγοντες, παρά το γεγονός ότι αυτή ήταν ανακόλουθη. Δεν ελήφθησαν υπόψη καταθέσεις μαρτύρων οι οποίες ήγειραν αμφιβολίες ως προς το αληθές της μαρτυρίας αυτής. Το Δικαστήριο θεώρησε εντυπωσιακό ότι, ενώ το εθνικό δικαστήριο τόνισε τις ανακολουθίες, αυτό εν τούτοις δεν ανέπτυξε τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η μαρτυρία παρέμενε πειστική και αξιόπιστη, ενώ τούτο ήταν ακόμη περισσότερο αναγκαίο λαμβανομένου υπόψη ότι η αναγνώριση του προσφεύγοντος εκ μέρους του ενάγοντος είχε λάβει χώρα μόλις πέντε έτη μετά τα επικαλούμενα συμβάντα. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι οι διάφορες παραλείψεις οι οποίες διαπιστώθηκαν στην απόφασή του μπορεί να μην επαρκούσαν αφ'εαυτών για να καταλήξει ότι η δίκη του προσφεύγοντος υπήρξε άδικη. Παρά ταύτα, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να αγνοήσει τις διάφορες ελλείψεις της διαδικασίας, και ιδιαίτερα την παράλειψη της αιτιολογίας όσον αφορά τα αντικρουόμενα αποδεικτικά μέσα και τα αιτήματα του προσφεύγοντος τα οποία είχαν απορριφθεί με ελάχιστη ή καθόλου αιτιολογία (παράγραφος 79). Κατά την άποψή μας, είναι προφανές ότι ούτε οι περιστάσεις της υπόθεσης *Marcel Saliba* ήταν συγκρίσιμες με εκείνες που έδωσαν αφορμή για την παρούσα προσφυγή.

12. Θεωρούμε ενοχλητικό το γεγονός ότι, με το πρόσχημα της στήριξης επί υφιστάμενης νομολογίας, η πλειοψηφία στην πραγματικότητα δεν προβαίνει στον καθιερωμένο έλεγχο ο οποίος αφορά καταστάσεις όπου το Δικαστήριο, κατ'εξάιρεση, μπορεί να δικαιολογείται σύμφωνα με το άρθρο 6 να παρέμβει στις αξιολογήσεις πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών μέσων που πραγματοποιήθηκαν από εθνικά δικαστήρια. Αντ'αυτού, η πλειοψηφία δείχνει να εγκαταλείπει τον παγίως καθιερωμένο έλεγχο. Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με αυτόν τον τρόπο ενέργειας του Δικαστηρίου, η θέση του οποίου δεν είναι να υιοθετεί οποιονδήποτε τέτοιο ρόλο.

13. Συμπερασματικά, θεωρούμε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 στην παρούσα υπόθεση.

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά και τα αγγλικά.

Αθήνα, 12 Αυγούστου 2019

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος